

ξέχωρο και πρώτα απ' όλα έσένα ω Φίλι και ω Σκέψη του Ροντέν γιατί δεν είμαι δλίτελα τυφλός, ω και δε διρω σήμερα να δω τίποτε άλλο μές στο Μουσείο του Λουξεμβούργου παρά το Φίλι και τη Σκέψη του Ροντέν.²⁾

Και δε θυμήθηκα στα κουτουρού πιδ άπάνου τη δική μας σκλαβιά — δϊμένα μας τί σκλαβιά ! "Ολα, όλα τα περασμένα μου τα θυμόσαν αυτά τα δυό άριστουργήματα που μ' άφησαν σκεφτικό όχι για ώρες, μα για όλη μου τη ζωή — πούδς ξέχει ! — Πρέπει να ζήσει κανείς λιγάκι σ' έναν τόπο ξύπνιο, σ' έναν τόπο που να μην κοιμάται μακαρισμένα και ραχαλλίδικά για να νοιώσει αληθινά ένα τέκιο Φίλι. Φεγγαβολούν τα νεύρα κι' άσπράφτει το όργανό άπάνου στο σκαλισμένο, από χέρι ιτανικό, μάσκαρο και το σύμπλεγμα έφώνεται σαν προσευχή στην εκκλησιά της Φύσης κατακόρυφα και σά σύμβολο στην άειμοσφαίρα την άνώτατη.

"Ω και ή Σκέψη, ή Σκέψη ; Σφίγγω άσυνείδητα με τα δυό μου τα χέρια το μέτωπό μου και νοιώθω το λιγοθύμισμα του όφρανού Γιαννάκη, του Δαχτυλιδιού της Μάνας του σχωρεμένου μας, στο άνέβασμα του βουνού. Το γυνάικιο κεφάλι με τη σκούφια που κρύβει τα πλάγια, με μαστοριά για τη συγκέντρωση της όψης, κι' άφίνει το πλατύτατο μέτωπο που λές πως θ' αναδώσει κάποια άούλλητη μυρουδιά ή κάποια ίσχυρή όχτιδα φαιός που θαμπώνει τ άνθρώπινα μίτια... ω και τα μάτια τα νερόνια τα βυθισμένα σε άνίδωτα βύθια που φάνουν να συγχισιούν απ' την ένταση και το άφάισμα άκόλουθα με τα μάτια τα σφίγγα και το σούφρωμα των χειλιών και το βουβό σκύψιμο του κεφαλιού το μαρφαμένο ξεκάφρωτα στο κομμάτι του βράχου και το άνάβρωμα άκόμα κίποιων χλωμάδων που δε ξανοίγονται του προσώπου, δίνουν στο σύνολο την έντύπωση που μόνο οτις συμφωνίες του Μπετόβεν έχω νοιώσει κι' ίσως — δεν είμαι και πολύ βέβαιος — στο «δταν ξυπνήσουμε νεκροί» του "Ιπεν.

Κι' ύστερα ; "Ω μάγε έσύ Ροντέν που την ψυχή μου έσύ την παίρνεις ύψω, θαρωω που δε γελιέμαι να βροντοφωνάξω πως απ' όλους τους έκδηλωτες αυτου του τόπου σ' όλες τις πνευματικές έκδηλώσεις που βρίσκονται άκόμα στη ζωή, έσύ είσαι ο άνώτατος, έσύ ο υπέρτατος, έσύ ο άφταστος. Και σε σένα, σε σένα ω γιγντοπλάσιη, θα τρέξω με όλη μου την άρωσση δύναμη να σε προσφωνήσω κι' έγω «Νεγάλον Λιδάσκαλον» !

Παρίσι, Μάης 1907. Σ. ΣΚΙΠΗΣ

2) Στο άλλο μου για το Σκεπτικιστή του ίδιου.

Η ΤΟΥΛΑ

"Έχουν στα σπλάχνα σίδερο
Και τύφλα στο κεφάλι
Σά δέρονουν οι μεγάλοι
Τάνήλικα παιδιά.

"Εγώ ή μικρούλα θάναφτα
Σάν ένα θειαφοκέρι
"Αν άκουα ξένο χέρι
Στα μάγουλα ή στ' αυτιά.

"Αλλ' όμως θ' άκαρτέροννα
Πέντ' έξη χρόνια, δσο
Νά δυνηθώ να δώσω
Χαστούκια σά βροχή.

"Ελλάδα πολυπόθητη,
Δαρμένη κοπελλούλα,
Μιά μέρα σαν ή Τούλα
Ξεδύμανε και σύ.

ΑΝΩΝΥΜΟΣ

Η ΒΟΣΚΟΠΟΥΔΑ
ΜΕ ΤΑ ΜΑΡΓΑΡΙΤΑΡΙΑ*

Στο μακρυνό βασίλειο της Ανατολής, θυμωμένος ο ξένος βασιλης για την προσβολή, που γίνθηκε στη θυγατέρα του, θυμήθηκε τις παλιές του έχθρες κι' έστειλε, με δυνατές άρμάδες, μυριάδες άσκέρι να πολεμήσουν τον έχθρό του. "Ολ' ή χώρα σηκώθηκε στο ποδαρι, να διαφεντέψη την πατρίδα. Από άμύστακο παιδί ως άσπρομάλλη γέρο ζωστήκανε δλοι τάρματα και ξεκίνησαν στα σύνωρα. Το βασιλόπουλο, πρώτο και καλύτερο ζώστηκε τα χρυσά του τάρματα, άφισε τους λόγγους και τις ρεματιές, σέλωσε το άσπρο τέλογό του και ξεκίνησε μπροστά απ' τα παλληκάρια να σώση την άμορφη τη χώρα του, που κιντώνε από δική του αίτιχ. Πήρε την εύχή του γέρου του πατέρα του, πήρε και την εύχή της γρηάς βασιλίσσας, έβαλε φτερά στα πόδια του και χάθηκε σαν την άστραπή. "Ο γέρος ο βασιλης, προβοδίζοντας τον, τον φίλησε στο κούτελο και του έιπε.

— "Ο θεός μαζί σου. Κι όταν γυρίσης όπως θέλει ο θεός, με τα γέρικα τα χέρια μου θα βγάλω την κορώνα απ' το κεφάλι μου να τη φορέσω στο

*) "Η άρχή του στο περασμένο φύλλο.

δικό σου. Γιατί έτσι μου τη φόρεσε κι' έμένανε ο πατέρας μου.

... Δυό χρόνια πολεμούσε το βασιλόπουλο και δυό χρόνια οι μαντατοφόροι του πολέμου φέρνανε τα μαντάτα της παλληκαριάς του. Χίλιες φορές πήρε ραλαγγι τους όχτρούς του, ποτάμια έχυσε το αίμα τους στη γή. Μα ήταν οι όχτροί άσκέρι και δεν είχανε σωμό. Μα και το βασιλόπουλο με τα παλληκάρια του άποσταμό δεν είχε.

Στόν καιρόν αυτό μεγάλη ταραχή γίνθηκε μες στο παλάτι. "Η γρηά ή βασιλίσσα, κυττάζοντας μια μέρα τους θησαυρούς της, έλαβε μεγάλη τρομάρα. Τα μαργαριτάρια της, που άλλα στόν κόσμο δεν βρίσκόντανε, ήτανε χαμένα. Μάταια ψάξανε όλο το παλάτι. Πουθενά δεν έβρεθήκανε.

— "Αλλοίμονο ! έιπε ή βασιλίσσα. Με ταυτα τα μαργαριτάρια, κι αν οι όχτροί πατήσουνε τη χώρα μας, πάλε μπορούμε να τη ξαγοράσουμε. Κι αν πέρουμεν έμεις τον πόλεμο, με τέτσιο πλούτος τότες κι άλλες τόσες χώρες άγοράζουμε.

Κ' έκλαιγε μοναχή της και φοβότανε να πη το χάσιμό της. Σάν είδε κι' άπόειδα ξεμολογήθηκε μια μέρα το χάσιμό της στόν βασιληά.

— "Όλα τα κακά μας ήρθαν μαζεμένα στο κεφάλι μας ! έιπε ο γέρος ο βασιλης. Και σά γυρίση με καλό το βασιλόπουλο και σαν του βάλω την κορώνα με τα χέρια μου, που θε να βρής το τάξιμο που τόταξες, για την καινούργια τη βασιλίσσα ;

Και τον πήρανε τα δάκρυα.

"Εβγαλε προταγήν ο βασιλης, άνθρώποι μπιστεμένοι ναπολυθουνε σ' όλο το βασίλειο, να πάρουνε βουνα και λόγγους, να βρουνε το χαμένο θησαυρό.

Καθεμέρα, μαζί με τα μαντάτα του πολέμου, φτάνανε στο παλάτι τα μαντάτα των γυρευτάδων.

— Το βασιλόπουλο νικάει. Στάχτη και μπουρμπερη σκορπίζοντ' οι έχτροί μας.

Λέγανε οι μαντατοφόροι του πολέμου, χαρούμενοι και γελαστοί.

— Χώρες και χωριά γυρίσαμε. Λιθάρι άπάνω σε λιθάρι δεν αφήσαμε. Μα ο θησαυρός, άλλοίμονο δεν φάνηκε πουθενά.

Λέγανε οι μαντατοφόροι των γυρευτάδων, γλωμοί και λυπημένοι.

Μεγάλη πίκρα ήτανε χυμένη στο παλάτι. Κ' ή γρηά ή βασιλίσσα απ' το κακό της άρώστησε

στη. Το τραίνο τους τίναξε, τους τράνταξε όλη τη νύχτα τόσο άλύπητα που έπαθε πάλε ή φούσκα της κακομοίρας. Μα ξεχαστήκανε άμέσως και βάσανα και πόνοι, ότι που μπήκε σταμάξι να πάνε, μια ώρα δρόμο, στην Κερμαρία. "Ο καιρός βελουδένιος, δηλαδή ένα βελουδο μοναδικό, που το ταίρι του δεν έχει, ο άέρας της Μπρετανίας, γλύκα συνάμα και ζωεράδα, ζέστα και δροσιά, χυδι κι' άνασασμός, ύπνος και ξύπνος, ζάχαρη κι' άμύρα. "Ερχότανε λές ή θάλασσα, προτου την ξανοίξουνε άκόμη, να τους άνασμάσση με την ψυχοδότρα της άθανατη μυρουδιά. "Η στρατα άμορφη δεν είτανε, ξεχωριστές άωριότητες δεν είχε, ο τόπος από τους συνηθισμένους, γύρο οι συντοπιές άπλόγραμμες, ξεβόδεξα καμποστρωσιά, και πέρα πέρα στόν όρίζοντα κορφούλες. Το φως τουάρανού έδινε όμως στα πράματα όλα, στα πιό κουνά, στα πιό πρόστυχα, την ποιησή του την άμίμητη. Μη θαρρήτε πως μιλούμε για κανένα φως θαμπωτικό παντούθε περζυμινί, μισόσκεπο το φως και μυστικό, λαμπόβολο, ύγροδικρανο, άσπρόζαθο, με κάτι ψιλά συννεφάκια δώθε κείθε, με κάτι σερνάμενες στα χαμηλά λιθάδια λαρριπικσμένες καταχνιές, ένα φως ήμερο που σάλεθε μόλις, που έφεγγε άθόρυβα και σιγανά, ένα χνουδάκι φως που στο χνουδι

του έμοιζε ναποτυλίγη τα κρυφά της δημιουργίας. "Εκείνη του τη μυστικάδα και τα κρυφά του, σά να τάννοιθε μέσα της ή Κατινούλα, σά να το έρμήνευε ή καρδιά της το φως της πατρίδας, σά να το συνταίριαζε με το κρυφό της ζωής, με το κρυφό της ύγείας, με το κρυφό της ψυχής μας. "Όλα στόν κόσμο κρυφα, ή άβρόστια, ο θάνατος, ή καλοσύνη της πλάσης κι' ή άθρώπινη καλοσύνη. Νά που τον ξανάβλεπε τον ήλιο τον άγαπημένο της Κερμαρίας, να που το ξανάβλεπε το Χιμονοκόρφι, να που θυμότανε πως δεν έλπίζε πέρσι να το ξαναδής, πως άκόμη και το χειμώνα, χωρίς ή δύστυχη να ξέρη το κακό της, έγειρε συχνά μιναχή της το κεφάλι, λέγοντας πως δε θα βροτάξη ως το καλοκαίρι.

Και βάσταξε. "Η χαρά της σιγανή, άθόρυβη, γλυκοφέγγη σαν το φως που σκόρπιζε στις στρατας την άπλωσιά τάγαθά του, τα πονεμένα του τα χαμόγελα. Κατεβήκανε από τάμαξι στο Χιμονοκόρφι ώρα έννιά. "Η Κατινούλα δε θέλησε να πλαγιασση. Την πήγε ο "Αντρέας στο περιβόλι, κάτω στην λαχανιά, κοντά στη λέκηνη της "Ολιας, να την προστατέψουνε από την πρώτη μέρα, να της ψιθυρίσουνε τα λόγια της πίστης, να της πουνε της "Ολιας τα φύλλα «'Εδώ είμαι». "Η Κατινούλα δε λαλού-

σε. Της έδινε χέρι που και που ο "Αντρέας. "Ανέθηκε στο σπίτι. "Ανέθηκε τις δυό σκάλες. Σε κάθε πάτωμα, μια μια, κοίταξε όλες τις κάμαρες, μπήκε μέσα σε όλες. "Ελεπε χρόνο. Μήπως δεν έπρεπε τώρα να φροντίση, να τα βάλη πάλε όλα σε τάξη; "Εδώ χρειάζεται σάραμα, εκεί μπερντές στο παράθυρο, εκεί χαλάκι για τον ταδε μουσαφίρη, σαν έρθη, γιατί τάγαπα τα χαλάκια, να μην κρούση. Το μεσημέρι καθήσανε στο τραπέζι, στο τραπεζάκι της, σε μια γωνιά, μπροστά στη χωματένια ταράτσα, ή Κατινούλα, με την πόστα της ταράτσας άνοιχτή. "Εφαγε με πολλή βρεξη, με γούστο. "Υστερις από το πρόγεμα, την έπεισε ο "Αντρέας να πείση μια στιγμούλα, να ξεκουραστή. Κούραση καμιά δεν έννοιωθε, ώστόσο κοιμήθηκε άπάνω, στο κρεβάτακι της, μια ώρα, ξύπνησε στις τέσσερεις, της άλλαξε ο "Αντρέας την πληγή της και γύρεψε το κορίτσι να σηκωθή. Σηκώθηκε. "Αμέ, να της χαλασουνε το χαιτί ; "Ο "Αντρέας όμως δεν έμοιαζε στα καλά του. "Ακόμη περισσότερο ταραχτηκε ο άθρωπος, όταν είδε την Κατινούλα, κούρα ήσυχα, να σκύφτη, να παίρνη ένα ένα στα συντοκία τα βούχα και τάσπρουχα, να τα ξεδιπλώνη, να τα διπλώνη, να τάραδιάξη στα βάρια του καθρεφτινού του άρμαριού για

